

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Харківський педагогічний фаховий коледж
Берестинський педагогічний фаховий коледж
Балаклійський педагогічний фаховий коледж

Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

ПРОГРАМА
МІЖВУЗІВСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»

присвяченої 105-річчю
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

20 листопада 2025 року

Харків – 2025

Тумановська А.А.

*магістрантка 1-го року навчання,
спеціальність А2 Дошкільна освіта*

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

*Науковий керівник: Тур О.М., доктор педагогічних наук, професор
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність проблеми. Компетентнісний підхід у підготовці вихователя закладу дошкільної освіти сьогодні визначається одним із провідних чинників забезпечення ефективності та якості дошкільної освіти. Відповідно до затвердженого Наказом Міністерства економіки України професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» професійна компетентність трактується як сукупність знань, умінь, навичок і ціннісних ставлень, необхідних для організації освітнього процесу із застосуванням сучасних методик, діючих стандартів та урахуванням індивідуальних особливостей дітей [1]. Саме компетентнісний підхід у підготовці майбутніх вихователів забезпечує формування здатності реалізовувати сучасні освітні цілі, створювати розвивальне середовище та підтримувати психофізичне благополуччя дошкільнят.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації активно підтверджують, що компетентнісний підхід є ключовим у підготовці майбутніх вихователів, визначаючи його як запоруку ефективності сучасної дошкільної освіти. Науковці (наприклад, Р. Аронова, О. Дубасенюк, О. Митник та інші) розглядають цей підхід як цільову спрямованість освітнього процесу, яка має на меті формування професійної компетентності. Особлива увага приділяється формуванню базових, ключових та фахових компетентностей, таких як здатність організовувати освітній процес із застосуванням сучасних методів та прийомів, здійснювати психолого-педагогічний супровід розвитку дітей та генерувати нові

ідеї (креативність). Дослідження також наголошують на необхідності приведення вищої освіти у відповідність до потреб ринку праці та запитів суспільства, що вимагає оновлення державних освітніх стандартів, навчальних планів, а також використання інтерактивних технологій у процесі підготовки педагогів.

Мета – з'ясувати багатовимірну структуру компетентності фахівця дошкільної освіти, виокремивши та схарактеризувавши її взаємопов'язані компоненти.

Виклад основного матеріалу. Компетентність вихователя ЗДО, як базове поняття компетентнісного підходу, має багатовимірну структуру та включає кілька взаємопов'язаних компонентів: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний.

Мотиваційний компонент передбачає сформованість внутрішньої мотивації до педагогічної діяльності, усвідомлення професійної значущості та готовність до саморозвитку. У рамках компетентнісного підходу мотивація розглядається як рушійна сила професійного зростання, що стимулює відповідальність, ініціативність та активність вихователя.

Когнітивний компонент охоплює теоретичні знання з педагогіки, дитячої психології, вікової фізіології, методик навчання та виховання. Компетентнісний підхід акцентує увагу на тому, що знання мають бути не лише відтворені, а й інтегровані у практичну діяльність. Когнітивна складова забезпечує здатність планувати освітній процес, урахувати індивідуальні потреби дітей та використовувати інноваційні технології.

Діяльнісний компонент відображає практичну готовність вихователя ефективно організовувати освітній процес, застосовувати сучасні методи, вирішувати педагогічні ситуації та гнучко адаптувати діяльність під потреби групи. Саме цей компонент забезпечує результативність реалізації компетентнісного підходу в реальній практиці.

Рефлексивний компонент полягає у здатності вихователя до самоаналізу, критичної оцінки власної діяльності та відкритості до самовдосконалення. Рефлексія дозволяє підвищувати ефективність роботи вихователя, вдосконалювати

освітні методики та підтримувати високий рівень професійної майстерності [2, с.103].

Окрім основних компонентів, важливими в контексті компетентнісного підходу є також особистісний та соціально-комунікативний компоненти.

Особистісний компонент, що охоплює індивідуальні риси педагога — емпатію, комунікабельність, стресостійкість, етичність, відповідальність, педагогічний оптимізм. Ці якості забезпечують створення сприятливого психологічного клімату, формують довіру та позитивну взаємодію з дітьми й колегами.

Соціально-комунікативний компонент, що визначає здатність до ефективної взаємодії з батьками, колегами, адміністрацією ЗДО. У межах компетентнісного підходу комунікативність включає також ініціативність, гнучкість, уміння конструктивно вирішувати проблеми та діяти відповідно до принципів педагогіки партнерства.

Комплексний розвиток усіх структурних компонентів професійної компетентності є центральною умовою успішної реалізації компетентнісного підходу в дошкільній освіті. Компетентний вихователь здатний не лише виконувати програмні вимоги, а й індивідуалізувати навчання, реагувати на сучасні освітні виклики, забезпечувати безперервність розвитку дитини та впроваджувати інноваційні педагогічні технології.

Варто підкреслити, що структура компетентності вихователя є не просто сукупністю окремих елементів, а динамічною інтегрованою системою. Жоден із компонентів не може функціонувати ефективно ізольовано: внутрішня мотивація (мотиваційний компонент) є необхідною для засвоєння знань (когнітивний компонент), які, у свою чергу, реалізуються через практичні дії (діяльнісний компонент). Якість цієї реалізації постійно коригується через самоаналіз (рефлексивний компонент). Крім того, ці процеси постійно опосередковані особистісними якостями (емпатією, оптимізмом) та здатністю до ефективної взаємодії (соціально-комунікативний компонент). Саме ця взаємодія та синергія всіх складових дозволяє вихователю не просто «виконувати обов'язки», а творчо

вирішувати складні педагогічні завдання та постійно підвищувати якість освітнього процесу в ЗДО.

У контексті компетентнісного підходу, професійна компетентність не є статичним станом, досягнутим після завершення навчання, а безперервним процесом професійного зростання. Сучасні вимоги дошкільної освіти, зокрема впровадження нових державних стандартів, інклюзивної освіти та цифрових технологій, вимагають від вихователя постійної готовності до самонавчання та адаптації. Відтак, системна підтримка професійного розвитку вихователів, підвищення кваліфікації та створення умов для обміну досвідом та впровадження інновацій є стратегічно важливими інвестиціями у якість української дошкільної освіти. Формування готовності до змін є не менш важливим елементом компетентності, ніж володіння конкретними знаннями чи навичками.

Висновки. Отже, компетентнісний підхід у підготовці вихователя є фундаментальною передумовою підвищення ефективності дошкільної освіти. Його змістовна структура — мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний, особистісний та соціально-комунікативний компоненти — сприяє формуванню педагога нового покоління, здатного діяти відповідно до державних стандартів та потреб сучасної дитини. Системна підтримка професійного розвитку вихователів, підвищення кваліфікації та впровадження інновацій є стратегічно важливими інвестиціями у якість української дошкільної освіти.

Література

1. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ від 19.10.2025 № 755-21.

2. Дембіцька, С. В., Кобилянський, О. В., Кравець, О. М. Шляхи покращення професійної підготовки студентів закладів вищої освіти. Особистісно-професійне становлення майбутнього педагога: монографія. Вінниця, 2020. С. 91–112.